

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' **1**

ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς

τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ **2**

πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας:¹ χάρις **3**

ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν

Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν **4**

ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος³ αἰῶνος

πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:

ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως⁴ μετατίθεσθε⁵ ἀπὸ τοῦ **6**

καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον

εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ **7**

ταράσσοντες⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁷ τὸ

εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ **8**

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρῶ, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταράσσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about).

ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ
 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ὡς ⁹
 προειρήκαμεν,² καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
 εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα¹ ἔστω. ¹⁰
 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ
 ἀνθρώποις ἀρέσκειν;³ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,³
 χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω⁴ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ ¹¹
 εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον.
 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ¹²
 ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹³
 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν⁶ ποτε ἐν τῷ
 Ἰουδαϊσμῷ,⁷ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁸ ἐδίωκον τὴν
 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁹ αὐτήν: καὶ ¹⁴
 προέκοπτον¹⁰ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁷ ὑπὲρ πολλοὺς

¹ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ² προλέγω, say beforehand, forewarn. ³ ἀρέσκω, please, serve. ⁴ γνωρίζω, make known, declare. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁷ Ἰουδαϊσμός, οὔ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁸ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance.

συνηλικιώτας¹ ἐν τῷ γενεῖ² μου, περισσοτέρως³
 ζηλωτῆς⁴ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν⁵ μου παραδόσεων.⁶ 15
 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν⁷ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας⁸ με ἐκ κοιλίας⁹
 μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16
 ἀποκαλύψαι¹⁰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα
 εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
 προσανεθέμην¹¹ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον¹² εἰς 17
 Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
 ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,¹³ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
 Δαμασκόν.¹⁴

Ἐπειτα¹⁵ μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον¹² εἰς Ἱεροσόλυμα 18
 ἱστορήσαι¹⁶ Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα¹⁷ πρὸς αὐτὸν
 ἡμέρας δεκαπέντε.¹⁸ Ἐτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ 19
 εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
 γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.¹⁹ 21

¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ² γένος, ους, τό, race, kind. ³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ⁴ ζηλωτής, ου, ὁ, Zealot, zealot. ⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁸ ἀφορίζω, separate, set apart. ⁹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁰ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹¹ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹² ἀνέρχομαι, go up, come up. ¹³ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ¹⁴ Δαμασκός, ου, ἡ, Damascus. ¹⁵ ἔπειτα, then, after this. ¹⁶ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ¹⁷ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁸ δεκαπέντε, fifteen. ¹⁹ ψεύδομαι, lie.

Ἐπειτα¹ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα² τῆς Συρίας³ καὶ τῆς
 Κιλικίας.⁴ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος⁵ τῷ προσώπῳ ταῖς 22
 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23
 ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν
 εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.⁶ Καὶ 24
 ἐδόξαζον ἐν ἑμοὶ τὸν θεόν.

Ἐπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων⁷ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς 2
 Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα,⁸ συμπαραλαβὼν⁹ καὶ
 Τίτον:¹⁰ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,¹¹ καὶ ἀνεθέμην¹² 2
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ'
 ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹³ εἰς κενὸν¹⁴ τρέχω¹⁵ ἢ
 ἔδραμον.¹⁶ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος¹⁰ ὁ σὺν ἑμοί, Ἑλλήν¹⁷ ὢν, 3
 ἠναγκάσθη¹⁸ περιτμηθῆναι:¹⁹ διὰ δὲ τοὺς 4
 παρεισάκτους²⁰ ψευδαδέλφους,²¹ οἵτινες παρεισῆλθον

¹ ἔπειτα, then, after this. ² κλίμα, τοσ, τό, region, territory. ³ Συρία, ας, ἡ, Syria. ⁴ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ πορθέω, destroy, lay waste. ⁷ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁸ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁹ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹⁰ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹¹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹² ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹³ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁴ κενός, empty, vain. ¹⁵ τρέχω, I run. ¹⁶ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁷ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁸ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁹ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ²⁰ παρείσακτος, secretly brought in. ²¹ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ²² παρεισέρχομαι, slip in, come in.

κατασκοπῆσαι¹ τὴν ἐλευθερίαν² ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται.³ οἷς οὐδὲ 5
 πρὸς ὥραν εἴξαμεν⁴ τῇ ὑποταγῇ,⁵ ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
 εὐαγγελίου διαμείνῃ⁶ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6
 δοκούντων εἶναί τι – ὁποῖοι⁷ ποτε ἦσαν οὐδέν μοι
 διαφέρει·⁸ πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει –
 ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδέν προσανέθεντο.⁹ ἀλλὰ 7
 τοῦναντίον,¹⁰ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς ἀκροβυστίας,¹¹ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ 8
 γὰρ ἐνεργήσας¹² Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν¹³ τῆς
 περιτομῆς, ἐνήργησεν¹² καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ 9
 γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ
 Κηφᾶς¹⁴ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι¹⁵ εἶναι,
 δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν¹⁶ κοινωνίας,¹⁷ ἵνα
 ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10
 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,¹⁸ ὃ καὶ

¹ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ³ καταδουλόω, enslave. ⁴ εἴκω, yield, give way. ⁵ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ⁶ διαμένω, remain, continue. ⁷ ὅποιος, what sort of, what kind of.

⁸ διαφέρω, differ, carry through. ⁹ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹⁰ τοῦναντίον, on the contrary. ¹¹

ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹² ἐνεργέω, work, effect. ¹³ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission.

¹⁴ Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ¹⁵ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ¹⁶ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁷ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution.

¹⁸ μνημονεύω, remember, make mention of.

ἔσπούδασα¹ αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

“Οτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,² κατὰ πρόσωπον 11

αὐτῷ ἀντέστην,³ ὅτι κατεγνωσμένος⁴ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ 12

ἔλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν

συνῆσθιεν·⁵ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν⁶ καὶ ἀφώριζεν⁷

ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ 13

συνυπεκρίθησαν⁸ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε

καὶ Βαρνάβας⁹ συναπήχθη¹⁰ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.¹¹ 14

Ἀλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν¹² πρὸς τὴν

ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν

πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹³ ζῆς καὶ

οὐκ Ἰουδαϊκῶς,¹⁴ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις¹⁵ Ἰουδαῖζειν;¹⁶ 15

Ἡμεῖς φύσει¹⁷ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, 16

εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου,

ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς

¹ σπουδάξω, hasten, be eager. ² Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ³ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁴ καταγινώσκω, condemn, blame. ⁵ συνεσθίω, eat with. ⁶ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ⁷ ἀφορίζω, separate, set apart. ⁸ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ⁹ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁰ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹¹ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹² ὀρθοποδεῶ, walk straight, act rightly. ¹³ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁴ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ¹⁵ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁶ Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ¹⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ
 πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι¹ οὐ
 δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, 17
 ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ
 αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα² χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;
 Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,³ ταῦτα πάλιν 18
 οἰκοδομῶ, παραβάτην⁴ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁵ Ἐγὼ γὰρ 19
 διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ 20
 συνεσταύρωμαι:⁶ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ
 χριστός: ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ
 τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος
 ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ⁷ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ 21
 γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεάν⁸
 ἀπέθανεν.

¹ διότι, because, on this account. ² ἄρα, so? (introduces a question). ³ καταλύω, destroy, lodge. ⁴ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁶ συσταυρόω, crucify together with. ⁷ ἀθετέω, reject, annul. ⁸ δωρεάν, without cost, without cause.

¹Ω¹ ἀνόητοι² Γαλάται, ³τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ **3**
 μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς
 προεγράφη⁵ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον **2**
 θέλω μαθεῖν⁶ ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα
 ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί² ἐστε; **3**
 Ἐναρξάμενοι⁸ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;⁹ **4**
 Τοσαῦτα¹⁰ ἐπάθετε εἰκῇ;¹¹ Εἴγε¹² καὶ εἰκῇ.¹¹ Ὁ οὖν **5**
 ἐπιχορηγῶν¹³ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν¹⁴ δυνάμεις
 ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Καθὼς **6**
 Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί **7**
 εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁵ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ **8**
 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευνγγελίσατο¹⁶ τῷ
 Ἀβραάμ. ὅτι Ἐνευλογηθήσονται¹⁷ ἐν σοὶ πάντα τὰ
 ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ **9**
 Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ **10**

¹ ὦ, Oh! omega. ² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³ Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ⁴ βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to.

⁵ προγράφω, write before, write previously. ⁶ μαρτυράω, learn, ascertain. ⁷ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁸ ἐνάρχωμαι, begin. ⁹ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁰ τοσούτος, so great, so much. ¹¹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹² εἴγε, if indeed, seeing that. ¹³ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹⁴ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁵ προοράω, see before, foresee. ¹⁶ προευνγγελλίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁷ ἐνευλογέω, bless.

κατάραν¹ εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος² πᾶς ὃς
οὐκ ἐμμένει³ ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11
οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·⁴ ὅτι Ὁ δίκαιος
ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, 12
ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν⁵ ἐκ τῆς κατάρας¹ τοῦ νόμου,
γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα·¹ γέγραπται γάρ,
Ἐπικατάρατος² πᾶς ὁ κρεμᾶμενος⁶ ἐπὶ ξύλου·⁷ ἵνα εἰς 14
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁸ τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὁμῶς⁹ ἀνθρώπου 15
κεκυρωμένην¹⁰ διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ¹¹ ἢ
ἐπιδιατάσσεται.¹² Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ 16

¹κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ²ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ³ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁴δῆλος, clear, evident. ⁵ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁶κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁷ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁸εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁹ὁμῶς, yet, nevertheless. ¹⁰κυρώω, confirm, ratify. ¹¹ἀθετέω, reject, annul. ¹²ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision.

ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ
 τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, 17
 διαθήκην προκεκυρωμένην¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν
 ὁ μετὰ ἑτὴ τετρακόσια² καὶ τριάκοντα³ γεγονὼς νόμος
 οὐκ ἀκυροῖ,⁴ εἰς τὸ καταργῆσαι⁵ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
 γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,⁶ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας:
 τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται⁷ ὁ θεός. Τί 19
 οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁸ χάριν⁹ προσετέθη,¹⁰
 ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,¹¹ διαταγεῖς¹² δι'
 ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹³ Ὁ δὲ μεσίτης¹³ ἑνὸς οὐκ 20
 ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν 21
 ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη
 νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹⁴ ὄντως¹⁵ ἂν ἐκ νόμου
 ᾦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁶ ἡ γραφὴ τὰ 22
 πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως

¹ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ² τετρακόσιοι, four hundred, 400. ³ τριάκοντα, thirty, 30. ⁴ ἀκυρώω, revoke, invalidate. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁷ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁹ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁰ προστίθμι, add, add to. ¹¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹² διατάσσω, command, give orders to. ¹³ μεσίτης, συ, ὁ, mediator, go-between. ¹⁴ ζῳοποιέω, make alive, make to live. ¹⁵ ὄντως, really, indeed. ¹⁶ συγκλείω, shut, enclose.

Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, 23
 συγκεκλεισμένοι² εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν
 ἀποκαλυφθῆναι.³ Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς⁴ ἡμῶν 24
 γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25
 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν⁴
 ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26
 χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, 27
 χριστόν ἐνεδύσασθε.⁵ Οὐκ ἐνὶ⁶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν,⁷ 28
 οὐκ ἐνὶ⁶ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,⁸ οὐκ ἐνὶ⁶ ἄρσεν⁹ καὶ
 θῆλυ:¹⁰ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ 29
 δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, καὶ
 κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.¹¹

¹ φρουρέω, guard, protect. ² συγκλείω, shut, enclose. ³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁴ παιδαγωγός, οὐ, ὁ, tutor, guardian. ⁵ ἐνδύω, put on, clothe. ⁶ ἐνι, there is in, is present. ⁷ Ἑλλήν, ἦρος, ὁ, Greek, Hellene. ⁸ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁹ ἄρσεν, male. ¹⁰ θῆλυς, female, woman. ¹¹ κληρονόμος, οὐ, ὁ, heir, inheritor.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹ νήπιός² ἐστιν, **4**
 οὐδὲν διαφέρει³ δούλου, κύριος πάντων ὢν: ἀλλὰ ὑπὸ **2**
 ἐπιτρόπους⁴ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,⁵ ἄχρι τῆς
 προθεσμίας⁶ τοῦ πατρός. Οὕτως⁷ καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν **3**
 νήπιοι,² ὑπὸ τὰ στοιχεῖα⁸ τοῦ κόσμου ἤμεν
 δεδουλωμένοι: ⁹ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα¹⁰ τοῦ **4**
 χρόνου, ἐξαπέστειλεν¹¹ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
 γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα **5**
 τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,¹² ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹³
 ἀπολάβωμεν.¹⁴ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹¹ ὁ θεὸς **6**
 τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,
 κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἰ δούλος, ἀλλ' **7**
 υἱός: εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος¹ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² νήπιος, infant, child. ³ διαφέρω, differ, carry through. ⁴ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ⁷ οὕτως, thus, so. ⁸ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁹ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ¹⁰ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹¹ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹² ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹³ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁴ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε¹ τοῖς μὴ ⁸

φύσει² οὖσιν θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ ⁹

γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ

ἀσθενῆ³ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁴ οἷς πάλιν ἄνωθεν⁵

δουλεύειν¹ θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,⁶ καὶ μῆνας,⁷ ¹⁰

καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς.⁸ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως⁹ ¹¹

εἰκῇ¹⁰ κεκοπίακα¹¹ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹² ¹²

ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε;¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ¹³

ἀσθένειαν¹⁴ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ

πρότερον.¹⁵ Καὶ τὸν πειρασμόν¹⁶ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί ¹⁴

μου οὐκ ἐξουθενήσατε¹⁷ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,¹⁸ ἀλλ' ὡς

ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς ¹⁵

οὖν ἦν ὁ μακαρισμός¹⁹ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι,

εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες²⁰ ἄν

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² φύσις, εὐς, ἡ, nature, inherent nature. ³ ἀσθενής, weak, infirm. ⁴ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁵ ἄνωθεν, from above, again. ⁶ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ⁷ μῆν, ὁ, month, certainly. ⁸ ἐνιαυτός, οὗ, ὁ, year. ⁹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁰ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹¹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹² δέομαι, ask, request. ¹³ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹⁴ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁵ πρότερον, formerly, before. ¹⁶ πειρασμός, οὗ, ὁ, temptation, trial. ¹⁷ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁸ ἐκπτύω, disdain, loathe. ¹⁹ μακαρισμός, οὗ, ὁ, blessing, regarding as happy. ²⁰ ἐξορύσσω, dig out, dig through.

ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων¹ 16
 ὑμῖν; Ζηλοῦσιν² ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι³ 17
 ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.² Καλὸν δὲ τὸ 18
 ζηλοῦσθαι² ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ
 παρεῖναι⁴ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁵ μου, οὓς πάλιν 19
 ὠδίνω,⁶ ἄχρι οὗ μορφωθῇ⁷ χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἥθελον δὲ 20
 παρεῖναι⁴ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι⁸ τὴν φωνήν
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι⁹ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21
 ἀκούετε; Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: 22
 ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹⁰ καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹¹ 23
 Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹⁰ κατὰ σάρκα γεγέννηται,
 ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹¹ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά 24
 ἐστὶν ἀλληγορούμενα:¹² αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι:
 μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹³ γεννώσα, ἥτις

¹ ἀληθεύω, speak the truth, say. ² ζηλόω, be zealous, am jealous. ³ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁴ παρῆμι, be present, have arrived. ⁵ τεκνίον, ου, τό, little child. ⁶ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁷ μορφώω, form, shape. ⁸ ἀλλάσσω, change, alter. ⁹ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁰ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹¹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹² ἀλληγορέω, speak allegorically. ¹³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage.

ἐστὶν Ἄγαρ.¹ Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ 25

Ἀραβία,² συστοιχεί³ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει⁴

δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω⁵ Ἱερουσαλήμ 26

ἐλευθέρα⁶ ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: 27

γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,⁷ στεῖρα,⁸ ἥ οὐ τίκτουσα:⁹

ῥῆξον¹⁰ καὶ βόησον,¹¹ ἥ οὐκ ὠδίνουσα:¹² ὅτι πολλὰ τὰ

τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα

ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29

ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως¹³ καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί 30

λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹⁴ καὶ τὸν υἱὸν

αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹⁵ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης

μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁶ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ 31

ἐσμέν παιδίσκης¹⁴ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.⁶

¹ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ² Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ³ συστοιχείω, correspond to. ⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ⁵ ἄνω, up, above.

⁶ ἐλευθερος, free, delivered from obligation. ⁷ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁸ στεῖρος, barren. ⁹ τίκτω, give birth to, bear.

¹⁰ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹¹ βοάω, cry aloud, shout. ¹² ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹³

οὕτως, thus, so. ¹⁴ παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹⁵ κληρονομέω, inherit, obtain.

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν,² 5

στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ⁴ δουλείας⁵ ἐνέχεσθε.⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,⁷ 2

χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.⁸ Μαρτύρομαι⁹ δὲ 3

πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,⁷ ὅτι ὀφειλέτης

ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε¹¹ ἀπὸ 4

τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς χάριτος

ἐξεπέσατε.¹² Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5

δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹³ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ 6

οὔτε περιτομή τι ἰσχύει,¹⁴ οὔτε ἀκροβυστία,¹⁵ ἀλλὰ

πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.¹⁶ Ἐτρέχετε¹⁷ καλῶς: 7

τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν¹⁸ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ 8

πεισμονή¹⁹ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη²⁰ 9

ὅλον τὸ φύραμα²¹ ζυμοί.²² Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν 10

¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ στήκω, stand, stand fast. ⁴ ζυγός, οὔ, ὁ, yoke, heavy burden. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ ὠφελέω, profit, help. ⁹ μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹³ ἀπεκδεχόμεναι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ ἰσχύω, be strong, able. ¹⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁶ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁷ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁸ ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁹ πεισμονή, ἥς, ἡ, persuasion, conviction. ²⁰ ζύμη, ἥς, ἡ, leaven, ferment. ²¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²² ζυμώω, leaven, ferment.

κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:¹ ὁ δὲ ταράσσω²

ὑμᾶς βαστάσει³ τὸ κρίμα,⁴ ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, 11

ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι;

Ἄρα κατήργηται⁵ τὸ σκάνδαλον⁶ τοῦ σταυροῦ.⁷ 12

Ὅφελον⁸ καὶ ἀποκόψονται⁹ οἱ ἀναστατοῦντες¹⁰ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹¹ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ 13

τὴν ἐλευθερίαν¹¹ εἰς ἀφορμὴν¹² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ

τῆς ἀγάπης δουλεύετε¹³ ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος 14

ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν

πλησίον¹⁴ σου ὡς ἐαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε¹⁵ 15

καὶ κατεσθίετε,¹⁶ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων

ἀναλωθῇτε.¹⁷

¹ φρονέω, think, judge. ² ταράσσω, trouble, agitate. ³ βαστάζω, bear, carry. ⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁷ σταυρός, ος, ὁ, cross. ⁸ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ⁹ ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹⁰ ἀναστατόω, stir up, disturb. ¹¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹² ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁴ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁵ δάκνω, bite, backbite. ¹⁶ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁷ ἀναλίσκω, destroy, consume.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς 16

οὐ μὴ τελέσητε.¹ Ἦ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ² κατὰ τοῦ 17

πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ

ἀντίκειται³ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἄν θέλητε, ταῦτα

ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18

Φανερά⁴ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν

μοιχεία,⁵ πορνεία,⁶ ἀκαθαρσία,⁷ ἀσέλγεια,⁸ 20

εἰδωλολατρεία,⁹ φαρμακεία,¹⁰ ἔχθραι,¹¹ ἔρεις,¹² ζῆλοι,¹³

θυμοί,¹⁴ ἐριθείαι,¹⁵ διχοστασίαι,¹⁶ αἵρέσεις,¹⁷ φθόνοι,¹⁸ 21

φόνοι,¹⁹ μέθαι,²⁰ κῶμοι,²¹ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις: ἂ

προλέγω²² ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,²² ὅτι οἱ τὰ

τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ

κληρονομήσουσιν.²³ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος 22

ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²⁴ χρηστότης,

¹ τελέω, finish, fulfill. ² ἐπιθυμέω, desire, long for. ³ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ⁴ φανερός, manifest, apparent. ⁵ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁶ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁹ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁰ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹¹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ ζῆλος, ου, ό, zeal, jealousy. ¹⁴ θυμός, ου, ό, wrath, outburst of passion. ¹⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁶ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁷ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁸ φθόνος, ου, ό, envy, grudge. ¹⁹ φόνος, ου, ό, murder, slaughter. ²⁰ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²¹ κῶμος, ου, ό, excessive feasting, carousing. ²² προλέγω, say beforehand, forewarn. ²³ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness.

ἀγαθωσύνη,¹ πίστις, πραότης,² ἐγκράτεια:³ κατὰ τῶν 23
 τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν 24
 σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν⁴ καὶ ταῖς
 ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.⁵ Μὴ 25
 γινώμεθα κενόδοξοι,⁶ ἀλλήλους προκαλούμενοι,⁷
 ἀλλήλοις φθονοῦντες.⁸

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ⁹ ἄνθρωπος ἔν τινι 6
 παραπτώματι,¹⁰ ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ¹¹ καταρτίζετε¹²
 τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,² σκοπῶν¹³
 σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη¹⁴ 2
 βαστάζετε,¹⁵ καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε¹⁶ τὸν νόμον
 τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὦν, 3
 ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁷ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω¹⁸ 4

¹ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ² πραΰτης, mildness, gentleness. ³ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ⁴ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁵ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁶ κενόδοξας, vainglorious. ⁷ προκαλέομαι, provoke, challenge. ⁸ φθονέω, envy, be jealous. ⁹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ¹⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹¹ πνευματικός, spiritual. ¹² καταρτίζω, mend, fit. ¹³ σκοπέω, look at, contemplate. ¹⁴ βάρος, ους, τό, burden, weight. ¹⁵ βαστάζω, bear, carry. ¹⁶ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ¹⁷ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ¹⁸ δοκιμάζω, prove, approve.

ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹ ἔξει,
καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον²
βαστάσει.³

Κοινωνεῖτω⁴ δὲ ὁ κατηχούμενος⁵ τὸν λόγον τῷ⁶
κατηχοῦντι⁵ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ⁷
μυκτηρίζεται·⁶ ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
θερίσει.⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς⁸
σαρκὸς θερίσει⁷ φθοράν·⁸ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα,
ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν⁹
ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν·⁹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,⁷
μὴ ἐκλυόμενοι.¹⁰ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν,¹⁰
ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹¹ δὲ
πρὸς τοὺς οἰκείους¹² τῆς πίστεως.

¹ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ² φορτίον, ου, τό, burden, load. ³ βαστάζω, bear, carry. ⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ⁵ κατηγέω, teach by word of mouth. ⁶ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ⁷ θερίζω, reap, gather. ⁸ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ⁹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹⁰ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ¹¹ μάλιστα, especially, most of all. ¹² οἰκέτις, ου, ὁ, household, members of the household.

Ἴδετε πηλίκους¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11

Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι

ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁵ μόνον ἵνα μὴ τῷ

σταυρῷ⁶ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ 13

περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ

θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁷

σαρκὶ καυχῶσινται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ 14

μὴ ἐν τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ:

δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν 15

γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομὴ τι ἰσχύει,⁸ οὕτε

ἀκροβυστία,⁹ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.¹⁰ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι 16

τούτῳ στοιχίσουσιν,¹² εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος,¹³

καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁶ σταυρός, οὐ, ὁ, cross. ⁷ ὑμέτερος, your. ⁸ ἰσχύω, be strong, able.

⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ κανὼν, ὄνος, ὁ, rule, standard.

¹² στοιχέω, walk orderly, follow. ¹³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω·² ἐγὼ γὰρ τὰ 17

στήγματα³ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου

βαστάζω.⁴

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ 18

πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ó, labor, trouble. ² παρέχω, offer, afford. ³ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ⁴ βαστάζω, bear, carry.